

A gyermekügyi ombudsman avagy a gyermekek jogainak védelmezője: mit tesz, és mit nem?

ombudsman for children
Defender of Children's Rights

Funded through ELA Translation Facility for Information

2025. július 1-je óta a gyermekek jogait a gyermekügyi ombudsman védi. Ismertetjük, hogy miben tud az ombudsman segítséget nyújtani egy adott gyermek számára, ki fordulhat hozzá, és milyen lépéseket tehet, ha jogsértést észlel egy hatóság, intézmény vagy más szereplő részéről.

Bemutatjuk továbbá, mit célszerű megtenni, mielőtt a gyermekügyi ombudsmanhoz fordulunk, valamint azt is, hogyan lehet az ombudsmannak beadványt benyújtani. Végezetül ismertetjük, miként járul hozzá a gyermekügyi ombudsman valamennyi gyermek jogainak érvényesüléséhez.

Maguk a gyermekek (18. életévük betöltéséig) is fordulhatnak a gyermekügyi ombudsmanhoz: írhatnak a deti@ochrance.cz címre, hívhatják az 542 542 888 telefonszámot (munkanapokon 8:00 és 16:00 óra között), vagy felkereshetik a [deti.ochrance.cz](https://www.deti.ochrance.cz) weboldalt.

Ebben a tájékoztatóban helyenként az ombudsman egyéb tájékoztató anyagaira hivatkozunk. Ezek megtalálhatók a www.ochrance.cz weboldalon, a [Nem tudom, mit tegyek a jelenlegi helyzetemben](#) részben.

Ki tölti be a gyermekügyi ombudsman tisztségét?

Amíg az Országgyűlés meg nem választja az első cseh gyermekügyi ombudsmant, a gyermekek jogainak védelmét **Vít Alexander Schorm** látja el, aki jelenleg az ombudsman, azaz az alapvető jogok biztosának helyettese.

Mit csinál a gyermekügyi ombudsman?

A gyermekügyi ombudsman **a gyermekek (18 év alatti személyek) jogainak érvényesüléséről** gondoskodik az alábbiak révén:

- **egyedi ügyekben** vizsgálja a közigazgatási feladatok ellátást végző hatóságok, intézmények, valamint egyéb szervezetek és személyek eljárását; valamint
- **általánosan** (rendszerszinten) nyomon követi és előmozdítja a gyermekek jogainak érvényesülését a [Gyermeekjogi egyezmény](#), továbbá más nemzetközi szerződések alapján (erről bővebben [a tájékoztató végén](#)).

Miben különböznek a gyermekügyi ombudsman és az ombudsman feladatai?

A **gyermekügyi ombudsman** – az ombudsman helyett – akkor **vizsgálja a hatóságok**, egyes intézmények, valamint újonnan további szervezetek és személyek **eljárását**, ha az **a gyermek jogait érinti**.

Mindkét tisztségviselő feladatköre bővült: a gyermekügyi ombudsman átfogóan **nyomon követi és előmozdítja a gyermekek jogainak érvényesülését**, míg az ombudsman az alapvető jogok és szabadságok érvényesülését követi figyelemmel és támogatja azokat.

Ezért közösen fogják majd **látogatni azokat az intézményeket**, ahol a gyermekek élnek és idejüket töltik, valamint **figyelemmel kísérik a fogyatékkal élő gyermekek jogainak érvényesülését**.

Ki fordulhat a gyermekügyi ombudsmanhoz?

A gyermekügyi ombudsmanhoz az alábbi személyek fordulhatnak:

- **maga a gyermek**, akinek segítségre van szüksége;
- **a szülő vagy a gyermekhez közel álló más személy**, amennyiben a gyermek jogainak megsértésére hívja fel a figyelmet;
- **pedagógus, egészségügyi dolgozó, köztisztviselő, szociális munkás vagy más szakember**, ha egy konkrét gyermek jogainak megsértését jelzi ([ez nem minősül a titoktartási kötelezettség megszegésének](#));
- **bárki**, aki a gyermekek jogait érintő általános (rendszerszintű) problémára kívánja felhívni a figyelmet.

Miben tud a gyermekügyi ombudsman segítséget nyújtani egy adott gyermek számára?

A gyermekügyi ombudsman jogosult számos olyan hatóság, intézmény, valamint egyéb szervezet és személy eljárásának kivizsgálására, amelyek közigazgatási feladatokat látnak el. Ez a következőket jelenti:

- egy konkrét gyermek jogairól és kötelezettségeiről döntenek, vagy olyan kérdésben hoznak határozatot, amely általánosan érinti a gyermekek jogait;
- a gyermekek és jogaik védelmét látják el vagy
- gyermekekről gondoskodnak, illetve számukra segítséget nyújtanak.

Ilyen hatóságok, intézmények és személyek például a következők:

- **a gyermekvédelmi hatóságok** (a gyermekek szociális és jogi védelmével foglalkozó szervek), elsősorban az önkormányzati hatóságok; erről részletesebben a [Gyermekek szociális és jogi védelme](#) című tájékoztató szól;
- **a munkaügyi hatóságok**, amelyek a gyermekeket érintő ellátásokról döntenek (például családi pótlék, [ápolási díj](#), [rendkívüli azonnali segély a gyermek szükségleteire](#), a nevelőszülői ellátásban élő gyermek szükségleteinek fedezésére szolgáló támogatás), illetve a gyermekek foglalkoztatásával kapcsolatos ügyekben járnak el;
- **a társadalombiztosítás szervei**, amelyek például árvaellátásról hozhatnak határozatot;
- **az iskolák és oktatási intézmények vezetői**, különösen a gyermek felvételével, kizárásával vagy áthelyezésével kapcsolatos döntések esetén;
- **a tanfelügyelet**, amely az iskolák és oktatási intézmények tevékenységét beadványok és panaszok alapján is ellenőrzi;
- **az oktatási tanácsadó intézmények** (speciális pedagógiai központok, pedagógiai-pszichológiai tanácsadók), amennyiben szakvéleményeket és ajánlásokat adnak ki;
- **az egészségbiztosítók**, például amikor az állami egészségbiztosítás keretében nyújtott egészségügyi szolgáltatások térítéséről döntenek; erről bővebben az [Egészségbiztosítók térítéseihez vonatkozó határozatai](#) című tájékoztatóban olvashat;
- **a gyermekek számára működtetett különböző intézmények** (például gyermekotthonok, diagnosztikai és nevelőintézetek);

- **a regionális hatóságok**, amelyek például a közigazgatási eljárásokban benyújtott jogorvoslatokról döntenek, vagy az [egészségügy területén benyújtott panaszokat](#) intézik;
- **a minisztériumok**, gyakran például a Szociális és Munkaügyi Minisztérium a szociális ellátások és nyugdíjak ügyeiben, illetve a Belügyminisztérium azokban az esetekben, amikor gyermekek [menedékjog](#), [ideiglenes védelem \(például az ukrajnai háború miatt\)](#) vagy más [tartózkodási engedély](#) iránt folyamodnak, illetve amikor szüleikkel együtt [idegenrendészeti intézményekben](#) tartózkodnak;
- **a bíróságok elnökei a bíróságok állami igazgatásának gyakorlása során**, például a bírósági eljárásban tapasztalt indokolatlan késedelem vagy a bírák és bírósági tisztviselők nem megfelelő magatartásával kapcsolatos panaszok esetén; erről részletesen a [Bíróságok](#) című tájékoztató szól;
- **a helyi és a megyei önkormányzatok** a gyermekek oktatásának, a szociális szolgáltatások biztosításának, valamint a gyermekek biztonságos életfeltételeinek megteremtése során; a helyi önkormányzat például gondoskodik arról, hogy a területén élő gyermekek teljesíthessék a tankötelezettséget, a megye pedig arról, hogy elérhetőek legyenek a speciális iskolák, egyes szociális szolgáltatások (például korai fejlesztés vagy fogyatékkal élő személyek otthonai), illetve bizonyos egészségügyi szolgáltatások;
- valamint **számos további szerv és intézmény**.

Segít-e a gyermekügyi ombudsman hátrányos megkülönböztetés esetén?

A gyermekügyi ombudsman akkor tud segítséget nyújtani, ha a gyermeket hátrányos megkülönböztetés éri, vagy ha a közigazgatási feladatokat ellátó hatóságok, gyermekek számára működő intézmények, illetve egyéb szervek és személyek nem biztosítják a hátrányos megkülönböztetés elleni védelmet.

A hátrányos megkülönböztetés egyéb eseteit – különösen a magánjogi jogviszonyokban előforduló megkülönböztetést – az ombudsman vizsgálhatja.

Miben nem tud a gyermekügyi ombudsman segítséget nyújtani egy adott gyermek számára?

A gyermekügyi ombudsman általában **nem tud közvetlen segítséget nyújtani a gyermek magánjellegű ügyeiben, amennyiben azok nem tartoznak a hatóságok hatáskörébe**. Így például nem járhat el más személyekkel fennálló jogvitákban (családon belüli konfliktusok, iskolai társakkal kapcsolatos viták, munkaviszonnyal összefüggő ügyek); vagy vállalkozásokkal szembeni jogvitákban (például kölcsönrel vagy vásárlással kapcsolatos ügyekben).

Nem jogosult továbbá bírósági határozatok megváltoztatására, illetve büntetőeljárások befolyásolására.

Mi a teendő, ha a gyermekügyi ombudsman nem foglalkozhat a gyermek ügyével?

Amennyiben a gyermekügyi ombudsman nem jogosult egy gyermek ügyének kivizsgálására, erről **tájékoztatja a beadvány benyújtóját, és ismerteti, milyen további lépések tehetők**.

Ha maga a gyermek fordul a gyermekügyi ombudsmanhoz, és az ügy **egy másik hatóság hatáskörébe tartozhat**, a gyermekügyi ombudsman **megkérdezi a gyermeket**, hogy kéri-e az ügy továbbítását az illetékes hatósághoz. Amennyiben a gyermek ezt kéri, az ügyet a gyermekügyi ombudsman átadja a megfelelő hatóságnak.

Mit tesz a gyermekügyi ombudsman, ha hibát állapít meg?

Ha a gyermekügyi ombudsman **hibát tár fel egy hatóság, intézmény vagy más érintett szereplő eljárásában, felhívja az érintettet a jogszerű állapot helyreállítására** (például arra, hogy módosítsa korábbi határozatát vagy a jövőbeni eljárást, illetve tegye meg a szükséges intézkedéseket).

A gyermekügyi ombudsman nem jogosult a hatóság helyett döntést hozni, illetve a hatóság döntését megváltoztatni vagy megsemmisíteni. Erre kizárólag az érintett hatóság vagy annak felettes hatósága jogosult. Nem rendelkezik továbbá hatáskörrel az eljárásban hibát elkövető tisztviselők szankcionálására sem.

Amennyiben nem sikerül elérni a jogszerű állapot helyreállítását, a gyermekügyi ombudsman értesíti a felettes hatóságot, és az ügyet nyilvánosságra hozhatja.

Kivételes esetben javasolhatja bizonyos bírósági eljárások megindítását vagy azokba beléphet. További részletek a [Gyermekügyi ombudsman: más módon is segít \(különleges jogosítványok\)](#) című tájékoztatóban találhatók.

Kell-e bármit tennem, mielőtt a gyermek ügyében a gyermekügyi ombudsmanhoz fordulok?

Mielőtt a gyermekügyi ombudsmanhoz fordulna, célszerű először **közvetlenül ahhoz a szervhez vagy személyhez fordulni**, akivel szemben panaszt kíván benyújtani, és kérni, **hogy javítsa ki a hibát, illetve mulasztás esetén intézkedjen az ügy rendezéséről.**

Mit kell a gyermek ügyével kapcsolatban a gyermekügyi ombudsman részére megírni és benyújtani?

A beadványban kérjük, tüntesse fel:

- **saját vezetéknévét, utónevét és elérhetőségeit** (állandó lakcím, telefonszám, esetleg e-mail-cím), annak érdekében, hogy az ügyintézés a lehető leggyorsabb legyen;
- **a gyermek vezetéknévét, utónevét, jelenlegi életkorát, valamint az Ön és a gyermek közötti kapcsolat jellegét** (például: gyermek, unoka, tanuló stb.);
- azt, hogy **kivel szemben terjeszti elő a panaszt** (hatóság, intézmény vagy más személy), valamint lehetőség szerint azt is, hogy konkrétan kivel állt kapcsolatban;
- **a kifogásolt körülményeket, vagyis azt, hogy mire vonatkozik a panasz;**
- hogy **mit kíván elérni**, illetve mit tart az ügy legmegfelelőbb megoldásának;
- **az eddig megtett lépéseket** – miként lépett fel a gyermek jogainak védelmében, és ezek milyen eredménnyel jártak.

Csatolja továbbá a hatóság által hozott határozatok másolatát – amennyiben ilyenek születtek –, valamint minden egyéb olyan fontos iratot, amely az ügy szempontjából releváns.

Hogyan lehet a gyermekügyi ombudsmanhoz fordulni?

A **felnőtt** személy, aki egy gyermek ügyében kíván eljárni, az alábbi módokon fordulhat a gyermekügyi ombudsmanhoz:

- **e-mail** küldésével a podatelna@ochrance.cz címre;
- **online** beadvány kitöltésével (a portal.ochrance.cz weboldalon);
- **levél küldésével** a következő postacímre: Údolní 39, 602 00 Brno;
- **üzenet küldésével a jz5adky azonosítójú adatfiókba**; vagy
- a gyermekügyi ombudsman központi irodájának **személyes felkeresésével** minden hétfőn és szerdán 8:00–16:00 óra között az Údolní 39. szám alatt, Brnóban. (A beadványt rögzítjük, az ügyet azonban nem intézzük el azonnal.)

Mi történik, ha elfelejtetek valamit?

Ne aggódjon: amennyiben megállapítjuk, hogy valamely szükséges adat vagy dokumentum hiányzik, felvesszük Önnel a kapcsolatot, és kérni fogjuk a hiányzó információk pótlását.

Mikor nem köteles a gyermekügyi ombudsman a benyújtott ügygel foglalkozni?

A gyermekügyi ombudsman mellőzheti az ügy kivizsgálását, ha:

- **lényeges információk és dokumentumok nem kerültek benyújtásra**, annak ellenére, hogy erre felhívta a figyelmet;
- a **hatóság**, intézmény vagy más érintett szereplő eljárását **jogszerűnek** ítéli meg (és ezt érthető módon megindokolja);
- a feltételezett hiba nem befolyásolhatta az ügy kimenetelét, vagy annak következményei elenyészőek;
- az ügyben szereplő utolsó esemény óta **több mint egy év eltelt**;
- az ügyet (a feltételezett jogsértést) **bíróság tárgyalja**, vagy abban már bírósági határozat született; vagy
- az ügyet az ombudsman vagy a gyermekügyi ombudsman **korábban már vizsgálta**, és azóta nem merült fel új körülmény.

Hogyan követi nyomon és hogyan mozdítja elő a gyermekügyi ombudsman a gyermekek jogait?

A gyermekügyi ombudsman:

- **nyomon követi és értékeli**, miként érvényesülnek a gyermekek jogai a Cseh Köztársaságban (kutatásokat és elemzéseket végez, jelentéseket, állásfoglalásokat és ajánlásokat ad ki);
- **javaslatokat tesz a helyzet javítására**, ideértve a jogi szabályozás módosítását vagy nemzetközi szerződés ratifikálását;
- **oktatási tevékenységet folytat** a gyermekek és a nyilvánosság körében; valamint
- **együttműködik** más belföldi és külföldi szervezetekkel.

Hogyan tudja meg a gyermekügyi ombudsman, hogy mire lenne szükségük a gyermekeknek, illetve milyen problémákkal küzdenek?

A gyermekügyi ombudsman az ombudsman eddigi tevékenységére épít, és vele szoros együttműködésben jár el. További információkat és tapasztalatokat a beadványok kezelése, a gyermekek számára fenntartott intézmények látogatása, valamint az új, kifejezetten a gyermekek jogainak nyomon követésére és érvényesítésére irányuló tevékenységei révén fog szerezni. Munkáját ebben maguk **a gyermekek, valamint azok a szervezetek** is segítik, amelyek a gyermekeket képviselik vagy jogaikat védik, különösen:

- a kiválasztott gyermekekből álló **tanácsadó szerv**; valamint
- **az egyes témákhoz a gyermekügyi ombudsman által létrehozott munkacsoportok**, amelyekben gyermekek és a jogaikat védő szakemberek vesznek részt.